

Ministerstwo
Przemysłu

PLAN DZIAŁAŃ DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU PRZEMYSŁU STALOWEGO W POLSCE

- PROJEKT -

KATOWICE, CZERWIEC 2025

Spis treści

Wstęp	3
CZĘŚĆ I	5
PLAN DZIAŁAŃ NA POZIOMIE KRAJOWYM	5
OBSZAR: KONKURENCYJNOŚĆ	6
CEL 1: Zmiany w systemie zamówień publicznych sprzyjające konkurencyjności polskich przedsiębiorców.....	6
CEL 2: Promowanie i specjalizacja polskich przedsiębiorców	7
OBSZAR: ŚRODOWISKO	8
CEL 1: Dokonanie przeglądu procedur i uporządkowanie procesu wydawania decyzji sektorowych i pozwoleń zintegrowanych	8
CEL 2: Dokonanie uproszczeń proceduralnych w procesie gospodarki odpadami	9
CEL 3: Ujednolicenie interpretacji przepisów przez organy wydające środowiskowe decyzje administracyjne.....	9
OBSZAR: ENERGIA.....	11
CEL 1: Reforma systemu rekompensat kosztów pośrednich dla sektorów energochłonnych	12
CEL 2: Udział przedsiębiorców energochłonnych w usługach elastyczności.....	13
CEL 3: Wsparcie dla wykorzystywania OZE.....	13
CEL 4: Zwiększenie płynności na hurtowym rynku energii	15
OBSZAR: DEKARBONIZACJA	16
CEL 1: Zapewnienie dedykowanego finansowania projektów inwestycyjnych i badawczo-rozwojowych w przemyśle	16
OBSZAR: GOSPODARKA OBIEGU ZAMKNIĘTEGO.....	17
CEL 1: Ułatwienie importu złomu do Polski.....	18
CZĘŚĆ II.....	19
PLAN DZIAŁAŃ NA POZIOMIE EUROPEJSKIM	19
OBSZAR: KONKURENCYJNOŚĆ	20
CEL 1: Modernizacja unijnych środków ochrony handlu.....	20
CEL 2: Wypracowanie systemu taryfikacji zastępującego unijne środki ochronne na wyroby stalowe z końcem czerwca 2026 r.	20
CEL 3: Wypracowanie rozwiązań zmierzających do eliminacji ceł nałożonych przez USA na import stali z Unii Europejskiej.....	21
CEL 4: Zabezpieczenie efektywności i szczelności mechanizmu CBAM	21
CEL 5: Stworzenie definicji „zrównoważonej stali” opartej o zrównoważoną produkcję.....	24
OBSZAR: ENERGIA.....	26
CEL 1: Wprowadzenie maksymalnej ceny pomostowej dla przemysłu energochłonnego (poniżej 60 EUR/MWh) w postaci jednostronnych kontraktów różnicowych	26
CEL 2: Dostosowanie unijnych wytycznych dotyczących pomocy publicznej do możliwości stosowania ulg w opłatach sieciowych dla odbiorców przemysłowych.....	26
OBSZAR: DEKARBONIZACJA	28
CEL 1: Przeznaczenie bezpośrednio części dochodów z systemu EU ETS na dekarbonizację sektorów energochłonnych	28
OBSZAR: GOSPODARKA OBIEGU ZAMKNIĘTEGO.....	30
CEL: Ograniczenie eksportu złomu stalowego z Unii Europejskiej.....	30

Wstęp

Hutnictwo żelaza i stali w Polsce oraz w całej Europie znajduje się obecnie w przełomowym okresie swojego rozwoju. Nie ulega wątpliwości, że aby sprostać wyzwaniom związanym z dekarbonizacją oraz spełnieniem ambitnych założeń polityki klimatycznej Unii Europejskiej - transformacja polskiego przemysłu stalowego jest nieunikniona.

Członkostwo w UE otworzyło nowe możliwości dla polskiego hutnictwa, które w wyniku zrealizowanych projektów inwestycyjnych stało się jednym z najnowocześniejszych na świecie.¹ Jednocześnie jednak wraz z postępującym unowocześnieniem hutnictwa, sukcesywnie następował spadek znaczenia Polski na mapie światowej krajów produkujących stal.²

Ostatnia dekada dla polskiego przemysłu stalowego to szereg wyzwań, które w negatywny sposób wpłynęły na jego sytuację. Te wyzwania to m.in. wzrost kosztów produkcji związany ze wzrostem cen uprawnień do emisji i energetyki elektrycznej, niewystraczający popyt oraz napływ taniej, często subsydiowanej i nieobjętej kosztami polityki klimatycznej stali z krajów trzecich - nierzadko po dumpingowych cenach. Rosnący przywóz stali do UE stanowi istotne zagrożenie dla lokalnego przemysłu, zwłaszcza w kontekście systematycznie malejącej krajowej produkcji. Z punktu widzenia bezpieczeństwa ekonomicznego kraju jest to coraz bardziej niepokojąca sytuacja.

Rysunek. Sytuacja w przemyśle stalowym w 2024 r.

Źródło: Hutnicza Izba Przemysłowo - Handlowa

Łącząc aktualne problemy branży hutniczej z zasadami strategii zarządzania należy wskazać, że przemysł stalowy potrzebuje dziś **zrównoważonego rozwoju**.

Pojęcie „zrównoważonego rozwoju” zostało zdefiniowane już w 1987 r. przez Światową Komisję do spraw Środowiska i Rozwoju ONZ, według której „**zrównoważony rozwój**” to taki, który zaspokaja obecne potrzeby bez uszczerbku dla możliwości zaspokajania przez przyszłe pokolenia ich własnych potrzeb.

Koncepcja zrównoważonego rozwoju wyrównuje istotę **trzech czynników rozwoju: poszanowania środowiska, postępu społecznego i wzrostu gospodarczego**. Przyjmuje się, że z punktu widzenia praktyki gospodarczej zasadne jest ujęcie zrównoważonego rozwoju jako ładu zintegrowanego, który łączy w jedną całość ład ekologiczny, przestrzenny, ekonomiczny, społeczny i instytucjonalny³.

Przemysł stalowy jest gałęzią, która silnie wpływa na wszystkie filary zrównoważonego rozwoju. Ambitne wymagania środowiskowe w stosunku do sektora stalowego wynikają z wysokiej emisji

¹ J. Podsiadło, S. Dzienniak, M. Zagórska, Hutnictwo żelaza i stali w okresie przełomu. Nowe wyzwania, w: J. Podsiadło (red.) Stan i perspektywy hutnictwa żelaza i stali w Polsce. Nowe wyzwania, Katowice 2023, s. 15.

² Ibidem, s. 17.

³ M. Burchard-Dziubińska, A. Rzeźca, D. Drzazga, Zrównoważony rozwój-naturalny wybór, Łódź 2014, s. 8.

zanieczyszczeń powstających w wyniku produkcji stali, co z kolei powoduje ogromne koszty dla sektora wynikające z konieczności pozyskiwania uprawnień do emisji CO₂.

Branża stalowa jest także największym konsumentem energii w sektorze wytwórczym, której ceny w Polsce należą do najwyższych w Europie. Wysokie ceny energii w istotny sposób wpływają na rentowność przedsiębiorców, a oszczędzanie energii jest jednym z największych wyzwań dla energochłonnego sektora stalowego.

Hutnictwo ponosi zatem niezwykle wysokie koszty postępującej transformacji, a jednocześnie, aby sprostać wszystkim wymaganiom ekologicznym, zmuszone jest do ciągłego modernizowania procesów produkcji⁴, które wymagają ogromnych nakładów inwestycyjnych.

Dlatego, stosując w branży stalowej silne mechanizmy mające na celu zachowanie środowiska, należy również pamiętać o podejmowaniu działań wspierających konkurencyjność rodzimych przedsiębiorców względem przedsiębiorstw z innych krajów, gdzie takie obciążenia nie istnieją. Tym właśnie jest zrównoważony rozwój.

Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju w przemyśle wymagają licznych przedsięwzięć na wielu różnych płaszczyznach⁵. Głównym wyzwaniem w tych działaniach będzie współpraca we wszystkich trzech filarach zrównoważonego rozwoju (środowisko, ekonomia, społeczeństwo), skoordynowanie tych działań a w następstwie - holistyczne podejście do problemu.

Ze względu na narastające problemy sektora, niniejszy plan nakreślony w oparciu o główne wyzwania dla branży hutniczej wymagające aktualnej interwencji, które zostały zidentyfikowane przez *Zespół do spraw opracowania rozwiązań mających na celu poprawę funkcjonowania branży hutniczej*, który został powołany przez Minister Przemysłu Marzenę Czarnecką – stanowić ma swego rodzaju **plan szybkiego reagowania na poprawę sytuacji w branży**.

Z uwagi jednak na konieczność całościowego i wielopłaszczyznowego spojrzenia na problemy, ale i szanse rozwoju dla sektora stalowego należy traktować go jedynie jako wstęp do kolejnych działań oraz do stworzenia **branżowej strategii zrównoważonego rozwoju sektora stalowego w Polsce**.

Należy także podkreślić, że z uwagi na wielość zagadnień zidentyfikowanych jako problemy branży, które wymagają szerokiej współpracy z innymi resortami i instytucjami (co wymaga czasu), a z drugiej strony konieczność szybkiego wdrożenia zmian mających na celu poprawę sytuacji sektora, niniejszy dokument może podlegać aktualizacji.

⁴ D. Burchart-Korol, Środowiskowa ocena technologii hutnictwa żela i stali na podstawie LCA, Górnictwo i Środowisko nr 3/2010, s. 5.

⁵ M. Rybarz, Wyzwania dla zrównoważonego rozwoju przemysłu stalowego na świecie, EUNOMIA 2(103)/2022, s. 171.

CZĘŚĆ I.

PLAN DZIAŁAŃ NA POZIOMIE KRAJOWYM

„(...) wprowadzenie systemowego wsparcia przemysłów energochłonnych w okresie przejściowym jest konieczne, aby umożliwić istniejącym przemysłom przejście przez transformację do 2050 roku zgodnie z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu.”

Strategia Produktowności 2030

OBSZAR: KONKURENCYJNOŚĆ

CEL 1: Zmiany w systemie zamówień publicznych sprzyjające konkurencyjności polskich przedsiębiorców

Zamówienia publiczne powinny stanowić jeden z głównych instrumentów państwa służących do budowania i wzmacniania potencjału europejskich wykonawców, który zapewni odporność i siłę unijnej gospodarcze.

Unijni przedsiębiorcy sektora energochłonnego przegrywają dziś nierówną walkę z konkurencją z krajów trzecich takich jak Chiny, Indie, Turcja, Algieria czy Egipt w których stosowane są subsydia państwowe kreujące istotne przewagi konkurencyjne dla naszych przedsiębiorców, ułatwiając im pozyskiwanie nowych zamówień publicznych na unijnym rynku.

Ponadto, wykonawcy z ww. państw trzecich nie są zobligowani do przestrzegania standardów i wymogów środowiskowych wynikających z prawa Unii Europejskiej, które z kolei generują ogromne potrzeby inwestycyjne dla europejskiego przemysłu w krótkim horyzoncie czasowym, a co za tym idzie – obniżają jego konkurencyjność i zaktócają zrównoważony rozwój.

W wyroku z dnia 22 października 2024 r. wydanym w sprawie C-652/22 *Kolin İnşaat Turizm Sanayi ve Ticarete* Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wskazał, że wykonawcy z państw trzecich nie mają zapewnionego dostępu do unijnego rynku zamówień publicznych. Dostęp do rynku zamówień publicznych państw członkowskich, jako element wspólnej polityki handlowej, pozostaje zatem w zakresie wyłącznej kompetencji Unii Europejskiej.

W związku z powyższym, zamawiający mają prawo ograniczyć dostęp do zamówień publicznych wykonawcom z krajów trzecich z którymi Unia Europejska nie jest związana żadną umową międzynarodową gwarantującą na zasadzie wzajemności i równości dostęp do rynku zamówień publicznych, poprzez niedopuszczenie ich do postępowania lub odmienne traktowanie. Podmioty z krajów takich jak Chiny, Indie, Turcja, Algieria czy Egipt mogą zatem podlegać wyłączeniu.

Lp.	Działania	Uzasadnienie
1	Upowszechnienie stosowania postanowień wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-652/22 <i>Kolin İnşaat Turizm Sanayi ve Ticarete</i> z dnia 22.10.2024 r. w zamówieniach publicznych realizowanych w Polsce	Wyłączenie z postępowań o udzielenie zamówienia publicznego krajów takich jak Chiny i Indie, czyli największych producentów stali, wzmocni konkurencyjność krajowych przedsiębiorców.
2	Wdrożenie skutków prawnych wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 22.10.2024 r. do prawodawstwa krajowego	

CEL 2: Promowanie i specjalizacja polskich przedsiębiorców

Niezbędnym elementem mającym wpływ na poprawę funkcjonowania całej branży stalowej, ze szczególnym uwzględnieniem sektora hutnictwa jest podejmowanie działań mających na celu promowanie polskich przedsiębiorców. Powyższe wydaje się niezwykle istotne w kontekście rosnącego znaczenia bez emisyjnych i niskoemisyjnych źródeł energii, ze szczególnym uwzględnieniem sektora jądrowego.

Lp.	Działania	Uzasadnienie
1	Promowanie polskich przedsiębiorców z obszaru sektora stalowego na światowych rynkach jądrowych	Sektor jądrowy jest niezwykle umiędzynarodowiony. Wszystkie referencje jądrowe polskich firm w okresie ostatnich 10 lat zdobyte zostały na rynkach eksportowych. Przedsiębiorcy sektora stalowego posiadają kompetencje oraz potencjał do dalszego rozwoju współpracy z sektorem jądrowym
2	Działania stymulujące polski przemysł do współpracy ze światowym sektorem jądrowym poprzez: — organizację szkoleń — pilotaże programów stażowych dla polskich firm sektora jądrowego — wspieranie polskich firm w obszarze badawczym R&D	W celu zwiększenia konkurencyjności polskich przedsiębiorców sektora stalowego na rynku jądrowym konieczne jest przygotowanie w obszarze właściwego zrozumienia specyficznych standardów/wymagań jądrowych

OBSZAR: ŚRODOWISKO

CEL 1: Dokonanie przeglądu procedur i uporządkowanie procesu wydawania decyzji sektorowych i pozwoleń zintegrowanych

Nałożenie się w 2018 i 2019 r. licznych zmian w systemie gospodarki odpadami oraz epidemia COVID-19, w celu likwidacji "płonących składowisk odpadów" i "szarej strefy" uderzyły rykoszetem w przedsiębiorstwa gospodarujące odpadami i spowodowały znaczne opóźnienia w wydawaniu decyzji administracyjnych w obszarze ochrony środowiska i gospodarki odpadami. Dodatkowo, konieczność składania przez przedsiębiorstwa gospodarujące odpadami przemysłowymi nowych wniosków na kolejne lata powoduje nawarstwianie się problemów i rodzi ryzyko opóźnień w procesach administracyjnych dla nowo oddawanych do użytku inwestycji, co jest równoznaczne z blokadą procesu inwestycyjnego. Takie opóźnienia generują straty finansowe z tytułu postoju nowej instalacji oraz wpływają negatywnie na rozwój firm.

Konieczne jest zatem dokonanie przeglądu procedur i uporządkowanie procesu wydawania decyzji sektorowych i pozwoleń zintegrowanych w taki sposób, aby nie blokowały one procesów inwestycyjnych.

Lp.	Działania	Uzasadnienie
1	Wydłużenie terminu ważności decyzji związanych z gospodarowaniem odpadami o kolejne 2 lata, tj. do 31 grudnia 2027 r.	Większość wniosków o wydanie decyzji związanych z gospodarowaniem odpadami, które zostały złożone w 2022 i 2023 r. nie skończyło się wydaniem decyzji. Wydłużenie terminu dotychczas obowiązujących decyzji o kolejne 2 lata pozwoli na dalszą, niezakłóconą działalność przedsiębiorców i zapobiegnie utraceniu zezwoleń dla funkcjonujących instalacji.
2	Weryfikacja możliwości prowadzenia prób technologicznych w instalacjach z użyciem odpadów, surowców, materiałów, produktów ubocznych, itp.	W związku z dynamicznym rozwojem GOZ pojawiła się potrzeba wprowadzenia rozwiązań prawnych umożliwiających operatorom instalacji przeprowadzanie prób technologicznych w instalacjach z użyciem odpadów, surowców, materiałów, produktów ubocznych, itp. przez określony czas, bez konieczności zmiany Pozwoleń Zintegrowanych.

CEL 2: Dokonanie uproszczeń proceduralnych w procesie gospodarki odpadami

Dynamiczne zmiany w sektorze gospodarki odpadami oraz mnogość nie zawsze precyzyjnych regulacji stwarza zagrożenie dla funkcjonowania wielu przedsiębiorstw.

Lp.	Działania	Uzasadnienie
1	Umożliwienie przenoszenia praw i obowiązków decyzji w obszarze gospodarki odpadami na inny podmiot	Decyzje z obszaru gospodarki odpadami wymagają obecnie posiadania tytułu prawnego do nieruchomości, w związku z tym nie jest możliwe wystąpienie przez podmiot planujący przejęcie praw i obowiązków z przedmiotowej decyzji, odpowiednio wcześniej z wnioskiem o wydanie decyzji na magazynowanie lub przetwarzanie odpadów do czasu nabycia przez ten podmiot praw do nieruchomości, na której zamierza kontynuować działalność w zakresie magazynowania lub przetwarzania odpadów. Brak przepisów w tym zakresie powoduje konieczność wstrzymania działalności w zakresie gospodarki odpadami.
2	Wprowadzenie w ustawie o odpadach definicji „istotnej zmiany zezwolenia”	Brak definicji „istotnej zmiany zezwolenia” blokuje prawidłową kwalifikację rodzaju zmian w działalności związanej ze zbieraniem odpadów. Nieistotne zmiany zezwoleń korzystają ze skróconych procedur.
3	Usunięcie z kontroli obligatoryjnego udziału przedstawiciela właściwego organu w kontroli instalacji oraz możliwość odstąpienia od kontroli przez WIOŚ w przypadku wydania nowego / zmiany posiadanego zezwolenia, jeśli przedsiębiorstwo wdrożyło certyfikowany system zarządzania środowiskowego	Wprowadzenie możliwości odstąpienia od kontroli WIOŚ w przypadku wdrożenia certyfikowanego systemu zarządzania środowiskowego lub innego równoważnego certyfikowanego systemu zarządzania środowiskowego, np. ISO 14001, przyspieszy proces wydawania decyzji, przy zagwarantowaniu wysokiego poziomu ochrony środowiska.

CEL 3: Ujednolicenie interpretacji przepisów przez organy wydające środowiskowe decyzje administracyjne

Wielość i rozproszenie procedur środowiskowych prowadzą często do różnic interpretacyjnych w stosowaniu niektórych przepisów, powodując tym samym brak pewności stosowania prawa, nadmierne skomplikowanie, a tym samym przedłużanie się procedur. Wydane przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska interpretacje niektórych przepisów środowiskowych zapewnią jednolitość stosowania prawa, zarówno przez organy wydające decyzje jak i przez przedsiębiorców, którzy o wydanie tych decyzji wnioskuje, co ostatecznie przełoży się na szybsze procedowanie.

Lp.	Działania	Uzasadnienie
1	Wydanie interpretacji co do art. 75 ust. 2 pkt 2 lit. e ustawy o odpadach	W rocznym sprawozdaniu o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami, posiadacz odpadów prowadzący odzysk, obowiązany jest podać informacje o masie i rodzaju produktów i materiałów powstałych w wyniku przygotowania do ponownego użycia, recyklingu lub innego odzysku.
2	Wydanie interpretacji w zakresie mechanizmu zabezpieczenia roszczeń	W praktyce wymagane jest ustanowienie zabezpieczenia roszczeń dla odpadów wytworzonych.
3	Wydanie interpretacji dotyczącej monitoringu miejsc magazynowania odpadów	W praktyce wymaga się od przedsiębiorców monitoringu miejsc magazynowania odpadów, co nie wynika z przepisów ustawy o odpadach.
4	Wydanie interpretacji co do art. 101a ustawy o odpadach	W praktyce obserwuje się nadmiarowe wymagania w stosunku do decyzji posiadanej przez podmiot, o którym mowa w art. 101a ust. 3 ustawy o odpadach, to znaczy posiadania w decyzji wpisu w zakresie wysegregowania ze zmieszanych odpadów budowlanych i rozbiórkowych wszystkich 6 frakcji wskazanych w art. 101a ust. 1 ustawy o odpadach.

OBSZAR: ENERGIA

Jednym z największych wyzwań dla sektora stalowego jest oszczędzanie energii. Jest to bowiem sektor wybitnie energochłonny i w największym stopniu konsumujący energię w całym sektorze wytwórczym.

Wysokie ceny energii stanowią zatem jedno z najpoważniejszych zagrożeń dla konkurencyjności polskiego hutnictwa.

W hutach elektrycznych koszty energii elektrycznej mogą stanowić nawet ok. 40% kosztów przetworzenia. Hutnictwo nie ma możliwości przenoszenia tych kosztów w cenach produktów, a dodatkowo rywalizuje na rynku globalnym.

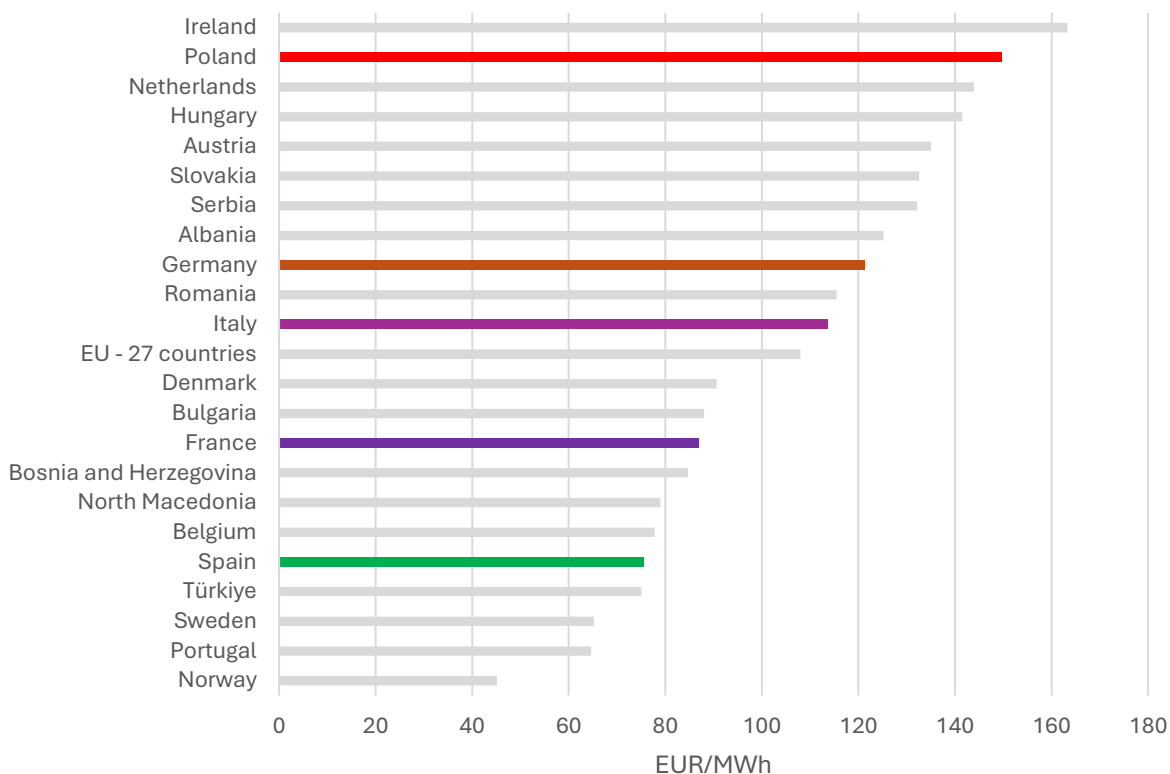
Polski miks energetyczny oparty w dalszym ciągu głównie na węglowych źródłach wytwarzania energii elektrycznej przekłada się na wysoki koszt prowadzenia działalności w kraju, a polskie huty są w znacznie trudniejszej sytuacji w porównaniu z ich zagraniczną konkurencją.

W innych krajach europejskich wykorzystuje się większy udział OZE, dzięki czemu hurtowe ceny energii są tam niższe. Z kolei kraje spoza Unii Europejskiej nie obciążają firm zajmujących się produkcją przemysłową, kosztami związanymi z polityką klimatyczną.

Należy również podkreślić, że poza samym kosztem zakupu energii elektrycznej, krajowi odbiorcy ponoszą także koszty sieciowe, które wiążą się z dostarczaniem energii oraz szereg dodatkowych opłat.

Zgodnie z danymi Eurostatu, całkowite koszty energii dla największych odbiorców są najwyższe w Polsce wśród wszystkich uprzemysłowionych krajów Europy. Koszty w Polsce są wyższe o ok. 98% niż w Hiszpanii, o ok. 72% niż we Francji, o ok. 32% niż we Włoszech i ok. 23% wyższe niż w Niemczech.

Wykres 1 – Całkowity jednostkowy koszt energii elektrycznej dla największych odbiorców (zużycie co najmniej 150 GWh rocznie), nieuwzględniający podatku VAT oraz innych odzyskiwalnych podatków i opłat, w pierwszym półroczu 2024 r. [EUR/MWh]

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Eurostat

Zrównoważona transformacja i realizacja postawionych celów klimatycznych zależna będzie od zapewnienia równych warunków konkurencyjnych w zakresie kosztów energii dla przemysłu.

CEL 1: Reforma systemu rekompensat kosztów pośrednich dla sektorów energochłonnych

Odpowiedzią na wzrost cen energii wynikający z polityki klimatycznej Unii Europejskiej jest wprowadzony w 2022 r. system rekompensat dla sektorów i podsektorów energochłonnych, który ma na celu częściowe złagodzenie skutków wzrostu cen energii wynikających z polityki klimatycznej UE.

Rekompensaty wyrównują szansę krajowego przemysłu względem konkurentów działających poza UE, którzy nie podlegają konieczności zakupu uprawnień do emisji CO₂.

System rekompensat stanowi kluczowy czynnik dla funkcjonowania przemysłu energochłonnego w Polsce zapewniając istotne wsparcie finansowe, będące częściowym zwrotem kosztów poniesionych w roku poprzednim.

W obecnie funkcjonującym systemie, oczekiwanie na zwrot ponoszonych stale przez przedsiębiorców kosztów uprawnień zawartych w cenach energii trwa ponad rok. Ponadto, nie jest jasne, które etapy produkcji hutniczej mogą być objęte rekompensatami, co jest szczególnie istotne w przypadku hut zintegrowanych. Zasadny jest zatem przegląd i reforma systemu rekompensat po blisko trzech latach jego funkcjonowania.

Lp.	Działania	Uzasadnienie
1	Skrócenie terminu wypłaty środków oraz wprowadzenie zaliczkowych wypłat rekompensat kosztów pośrednich dla sektorów energochłonnych	Obecnie przedsiębiorstwa czekają ponad rok na zwrot ponoszonych bieżąco kosztów uprawnień, zawartych w cenach energii.
2	Dokonanie przeglądu systemu rekompensat kosztów pośrednich pod kątem dookreślenia zakresu produkcji instalacji hutniczych objętej wsparciem, w szczególności dla hut zintegrowanych	W ramach obecnie funkcjonującego systemu rekompensat kosztów pośrednich, istotnym problemem jest niejednoznaczność w zakresie tego, które etapy produkcji hutniczej mogą być objęte rekompensatami. W przypadku hut zintegrowanych zasadne jest objęcie całej produkcji tym mechanizmem, uwzględniając specyfikę sektora oraz fakt, że wszystkie procesy produkcyjne są ze sobą nierozzerwalnie powiązane technologicznie. Wyłączenie któregośkolwiek etapu z mechanizmu wsparcia powoduje zaburzenie równowagi ekonomicznej przedsiębiorstwa.

CEL 2: Udział przedsiębiorców energochłonnych w usługach elastyczności

Odbiorcy energochłonni charakteryzują się stałym, wysokim poborem mocy w ujęciu godzinowym, zarówno w ciągu doby, jak i w ciągu roku. Wynika to z wysokiej kapitałochłonności sektora. Huty stali pracują z jak największym wykorzystaniem mocy.

W kontekście konieczności obniżenia wysokich kosztów energii elektrycznej dla przedsiębiorstw energochłonnych, jednym z najlepszych sposobów na zmniejszenie kosztów energii w przedsiębiorstwach jest stosowanie mechanizmów elastyczności energetycznej polegającej na zdolności systemu energetycznego do dostosowywania się do zmieniających się warunków podaży i popytu na energię. Może ona przynieść szereg korzyści, zwłaszcza w kontekście transformacji rynku energii, który w coraz większym stopniu opiera się na źródłach odnawialnych (OZE).

Elastyczne zarządzanie zużyciem energii jest doskonałą odpowiedzią na zmienność produkcji energii z odnawialnych źródeł. W okresach nadpodaży energii, np. gdy farmy wiatrowe generują więcej prądu, korzystne jest zwiększenie konsumpcji, a także uruchamianie dodatkowych procesów energochłonnych lub magazynowanie nadwyżek. Z kolei w momentach niedoboru energii, wskazane jest ograniczenie zużycia, przesunięcie konsumpcji na bardziej korzystne godziny lub czasowe jej wstrzymanie.

Jednym z mechanizmów elastyczności jest usługa DSR (*Demand Side Response*) polegająca na czasowym ograniczaniu zużycia energii elektrycznej z Krajowego Systemu Elektroenergetycznego przez odbiorcę końcowego. Możliwość skorzystania z takiego rozwiązania jest szczególnie przydatna w okresach z napiętą sytuacją bilansową w systemie, tzn., kiedy zapotrzebowanie na moc w systemie może przewyższać zdolności produkcyjne jednostek dostarczających energię do sieci.

Najlepszymi dostawcami DSR są energochłonni odbiorcy przemysłowi np. huty. W obrębie jednego zakładu lub nawet jednego urządzenia istnieje możliwość łatwego pod względami logistycznymi zmniejszenia zapotrzebowania na moc nawet o kilkadziesiąt megawatów, co odpowiada zapotrzebowaniu średniej wielkości miasta.

Lp.	Działania	Uzasadnienie
1	Zwiększenie stopnia partycypacji przedstawicieli przemysłu w świadczeniu usług regulacyjnych na rzecz KSE	Konieczne jest dostosowanie rynku mocy do aktualnych możliwości przemysłu np. poprzez efektywne wykorzystanie potencjału DSR w ramach mechanizmów mocowych.

CEL 3: Wsparcie dla wykorzystywania OZE

Zgodnie z założeniami Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu w najbliższych latach w Polsce powinien występować znaczący przyrost mocy z odnawialnych źródeł energii w systemie.

Aby osiągnąć te cele warto wykorzystywać potencjał przemysłu energochłonnego do zaangażowania w rozwój czystych mocy wytwórczych. Współpraca zielonych mocy ze stabilnym i pewnym odbiorem odbiorców energochłonnych może przynieść znaczące synergie dla całego systemu elektroenergetycznego.

W oparciu o założenia dyrektywy RED III państwa członkowskie zostały zobligowane do dążenia na rzecz zwiększenia udziału źródeł odnawialnych w zużyciu energii w sektorze przemysłu o orientacyjny wzrost o co najmniej 1,6 pkt proc. średniorocznie w latach 2021–2025 oraz 2026–2030

W 2024 roku udział odnawialnych źródeł energii (OZE) w polskim miksie energetycznym osiągnął zaledwie 29,6%. Jedną z głównych przyczyn tak niskiego udziału OZE w polskim miksie jest m.in. skomplikowany i czasochłonny proces inwestycyjno-budowlany.

Lp.	Działania	Uzasadnienie
1	<i>Wsparcie autoprodukcji przemysłowej on-site i off-site poprzez tworzenie warunków do rozwoju autoprodukcji przemysłowej w drodze liberalizacji zasad dotyczących linii bezpośredniej oraz wprowadzenie zachęt dla wytwarzania energii w źródłach zlokalizowanych poza miejscem zużycia energii (autoprodukcja wirtualna/offsite) razem z odpowiednim finansowaniem</i>	W przypadku dużych zakładów przemysłu energochłonnego budowa instalacji OZE pokrywających istotną część ich zapotrzebowania energetycznego na ich terenie lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie jest niejednokrotnie niemożliwa. Zużycie energii elektrycznej zakładów jest bardzo wysokie, w związku z czym farma fotowoltaiczna lub wiatrowa pracująca na rzecz takiego zakładu wymagałaby bardzo dużej powierzchni, która w bezpośrednim sąsiedztwie zakładu może być fizycznie niedostępna (z racji innej zabudowy/innego przeznaczenia terenu), może mieć wysoką cenę lub może nie gwarantować korzystnych warunków technicznych do produkcji energii.
2	<i>Wypracowanie właściwej strategii odnoszącej się do funkcjonowania systemu świadectw pochodzenia</i>	Wygaszenie mechanizmu wsparcia powinno odbywać się w sposób ustrukturyzowany i przewidywalny – z możliwie dużym wyprzedzeniem.
3	<i>Liberalizacja procesu inwestycyjno-budowlanego energetyki odnawialnej, w tym wiatrowej i fotowoltaicznej, w tym odblokowanie potencjału rozwoju energetyki wiatrowej na lądzie oraz przyspieszenie i deregulacja procesu inwestycyjno-budowlanego w zakresie inwestycji OZE</i>	Proces inwestycyjno-budowlany OZE jest skomplikowany i czasochłonny. Składa się on z kilku etapów, w tym fazy planowania, fazy środowiskowej, uzyskania pozwolenia na budowę oraz wydania pozwolenia na użytkowanie. W przypadku inwestycji w energię wiatrową na lądzie proces ten zajmuje od 5 do 7 lat, a w przypadku fotowoltaiki do 4 lat. Jest to znacznie dłuższy okres w porównaniu z innymi krajami UE, takimi jak Niemcy, Francja, Dania czy Włochy
4	<i>Wprowadzenie „obszarów przyspieszonego rozwoju OZE” w ramach implementacji dyrektywy RED III.</i>	Implementacja do polskiego porządku prawnego przepisów dyrektywy RED III dotyczących obszarów przyspieszonego rozwoju energii ze źródeł odnawialnych skutkowałą będzie skróceniem czasu procedury wydawania zezwoleń na budowę instalacji OZE

CEL 4: Zwiększenie płynności na hurtowym rynku energii

Funkcjonowanie w Polsce do grudnia 2022 r. obliga giełdowego, czyli obowiązku sprzedaży pewnego wolumenu energii za pośrednictwem Towarowej Giełdy Energii miało być gwarancją większej przejrzystości, konkurencyjności oraz płynności na rynku dla producentów energii. Z powodu jednak drastycznego wzrostu cen energii, spowodowanego inwazją Rosji na Ukrainę, konieczne było podjęcie działań, mających na celu ich zmniejszenie.

Ceny uległy spadkowi, ale efekt był niestety krótkotrwały. Duża część transakcji zaczęła bowiem odbywać się poza giełdą, a spółki energetycznie nie zrezygnowały ze swojej marży.

Głównym celem obliga jest zapewnienie dostępności energii na rynku hurtowym niezależnie od siły rynkowej poszczególnych podmiotów oraz zapewnienie stabilności i transparentności cen energii elektrycznej. Dzięki jego przywróceniu mniejsi producenci energii elektrycznej będą mogli skorzystać z prawa popytu i podaży, co przyczyni się do zwiększenia równowagi na rynku. Zmniejszy to dominację dużych przedsiębiorców dając szansę mniejszym firmom i nowym podmiotom.

Lp.	Działania	Uzasadnienie
1	Wprowadzenie obliga giełdowego na zasadach nie gorszych niż przed jego zniesieniem w roku 2022.	Przywrócenie obowiązku sprzedaży energii na giełdzie (obliga giełdowe) spowoduje zwiększenie płynności na hurtowym rynku energii. Niedostateczny poziom płynności w handlu na Towarowej Giełdzie Energii jest determinantą wahań cenowych (zwłaszcza na rynku terminowym). Niska płynność na hurtowym rynku energii skutkuje także zwiększeniem podatności cen energii na działania spekulacyjne. Głównym celem obliga jest zapewnienie dostępności energii na rynku hurtowym niezależnie od siły rynkowej poszczególnych podmiotów oraz zapewnienie stabilności i transparentności cen energii elektrycznej.

OBSZAR: DEKARBONIZACJA

CEL 1: Zapewnienie dedykowanego finansowania projektów inwestycyjnych i badawczo-rozwojowych w przemyśle

Dekarbonizacja wysokoemisyjnego przemysłu stalowego wiąże się ze znacznymi inwestycjami wymaganymi do wdrożenia technologii niskoemisyjnych. Dzięki zaawansowanym technologiom i we właściwych warunkach, przemysł stalowy jest w stanie dokonać transformacji w sposobie wytwarzania stali i jego wpływie na środowisko.

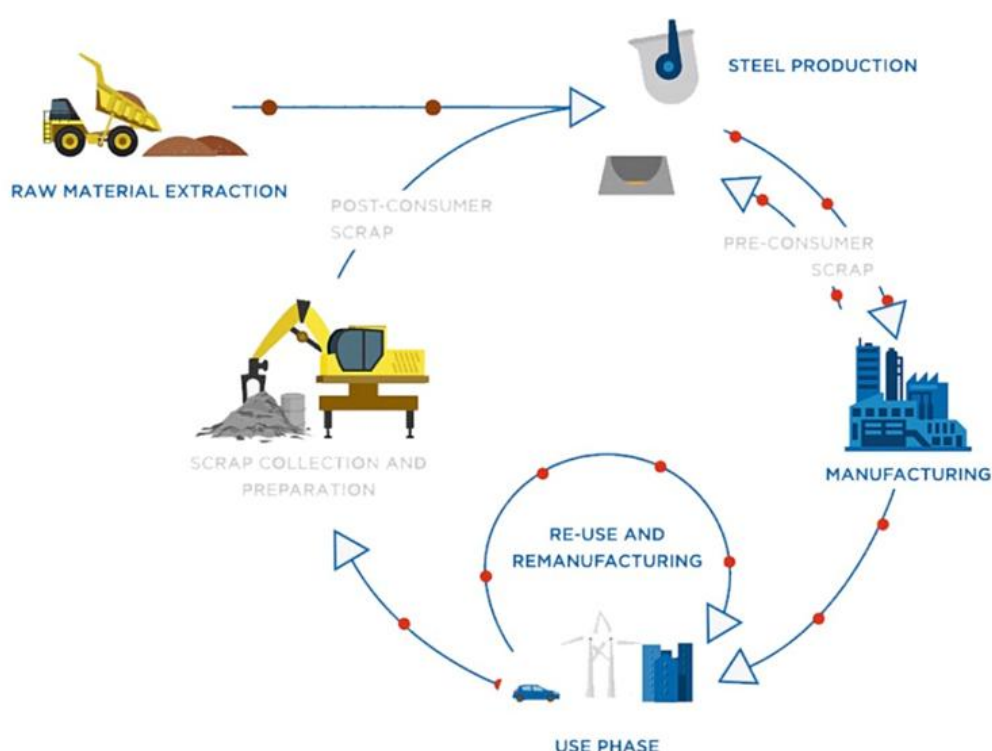
Należy podkreślić, że wspieranie powstawania programów badawczych i rozwojowych, zawsze powinno być poprzedzone dialogiem z branżą.

Lp.	Działania	Uzasadnienie
1	Stworzenie dedykowanego programu wsparcia na działalność B+R w hutnictwie	Hutnictwo jest sektorem składającym się z wielu złożonych procesów przemysłowych, który wymaga optymalizacji oraz możliwości ograniczenia emisji. Zapewnienie dedykowanego wsparcia na wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych przedsiębiorstw poprzez realizację prac B+R oraz wdrażanie innowacji przyczyni się do optymalizacji procesów w przedsiębiorstwach oraz do osiągnięcia celów dekarbonizacyjnych. Działania te powinny być powiązane z dostosowaniem działalności przedsiębiorstw do realizacji celów klimatycznych oraz związanych z cyfryzacją, rozwojem infrastruktury badawczej i internacjonalizacją działalności, z wykorzystaniem potencjału badawczo-wdrożeniowego instytutów badawczych.

OBSZAR: GOSPODARKA OBIEGU ZAMKNIĘTEGO

Idea gospodarki o obiegu zamkniętym polega na ponownym użyciu i wydłużaniu żywotności poprzez naprawę, regenerację i modernizację oraz na zamianie starych towarów w nowe zasoby poprzez recykling materiałów.

Gospodarka o obiegu zamkniętym jest szczególnie ważnym zagadnieniem dla sektora stalowego ze względu na właściwości stali jako materiału, który może być poddawany ciągłemu recyklingowi, bez utraty podstawowych właściwości

Źródło: Eurofer

Złom jest zasadniczym materiałem wsadowym w procesach z użyciem łukowych pieców elektrycznych (EAF) na których obecnie opiera się produkcja stali w ponad połowie polskich hut. Jednym z warunków dekarbonizacji hutnictwa jest zatem zapewnienie odpowiedniej podaży złomu na polskim rynku.

Wykorzystanie złomu żelaznego jako surowca wtórnego ma strategiczne znaczenie w produkcji zielonej stali i jest niezbędne dla szerokiego zakresu zastosowań i technologii kluczowych dla transformacji ekologicznej i cyfrowej, w tym energii odnawialnej, konstrukcji elektrycznych, zrównoważonych konstrukcji, pojazdów elektrycznych, aplikacji cyfrowych i w wielu innych obszarach.

Krajowe hutnictwo przetwarza ponad 6 mln ton złomu stalowego rocznie.

W 2022 r. złom stalowy będący kluczowym surowcem dla hut został objęty obowiązkiem SENT (System Elektronicznego Nadzoru Transportu), który jest narzędziem Krajowej Administracji Skarbowej służącym

do monitorowania drogowego i kolejowego przewozu tzw. towarów wrażliwych – takich jak paliwa, alkohol, czy odpady. Celem SENT jest zapobieganie szarej strefie i wyłudzeniom VAT oraz kontrola towarów o wysokim ryzyku nadużyć.

SENT, który jest efektywnym narzędziem fiskalnym w odniesieniu do złomu działa jak bariera surowcowa. W związku z obowiązkiem rejestracji każdej wysyłki złomu w systemie SENT, dostawcy złomu unikają dostaw do Polski lub żądają jeszcze wyższej ceny, ponieważ znacząco mniejszym nakładem kosztów i wysiłku administracyjnego dostarczą ten surowiec do innych krajów zorientowanych na przetwórstwo metali, np. do Niemiec, Czech, itd., w których nie ma podobnych obciążeń biurokratycznych. Z kolei dla krajowych hut - obowiązek rejestracji każdej wysyłki złomu w systemie SENT powoduje potencjalne ryzyko nieotrzymania przesyłki, w przypadku błędnie wypełnionego zgłoszenia SENT.

CEL 1: Ułatwienie importu złomu do Polski

Lp.	Działania	Uzasadnienie
1	Weryfikacja możliwości wyłączenia złomu z systemu SENT	SENT blokuje przywóz złomu i ogranicza jego import do Polski. Objęcie złomu systemem SENT nie jest celowe, ponieważ w przypadku złomu nie zachodzi obawa długotrwałego magazynowania i porzucenia odpadów bez przetworzenia do środowiska naturalnego, gdyż są na bieżąco zużywane w procesie produkcji stali. Odpady złomu są zbyt cennym rynkowo towarem, aby mogły zaistnieć takie praktyki. Objęcie złomu stalowego systemem SENT powoduje: • wzrost kosztów importu i wewnątrzwspólnotowego nabycia (WNT) złomu, • rezygnację dostawców zagranicznych z dostaw do Polski, • ograniczenie dostępności strategicznego i już zdekarbonizowanego surowca, • osłabienie konkurencyjności krajowych hut wobec państw, które nie stosują takich ograniczeń.

CZĘŚĆ II.

PLAN DZIAŁAŃ NA POZIOMIE EUROPEJSKIM

„Baza przemysłowa Europy ma centralne znaczenie dla naszej tożsamości i konkurencyjności.”

Pakt dla czystego przemysłu: wspólny plan działania na rzecz konkurencyjności i dekarbonizacji.
Bruksela, dnia 26.02.2025 r.,

OBSZAR: KONKURENCYJNOŚĆ

CEL 1: Modernizacja unijnych środków ochrony handlu

Globalne nadmierne zdolności produkcyjne w przemyśle stali osiągnęły bezprecedensowy rozmiar (550 mln ton w 2023 r.), osiągając poziom czterokrotnie przewyższający popyt na stal w Unii Europejskiej.

Przegląd i wzmocnienie istniejących środków ochrony handlu umożliwi dostosowanie praktyk do narastających wyzwań handlowych oraz geopolitycznych, w celu przywrócenia ich pierwotnej efektywności oraz zapobiegania ich obchodzeniu.

SUGEROWANE DZIAŁANIA:

1. **modernizacja unijnych środków ochrony handlu obejmująca:**
 - w przypadkach, gdy marża szkody jest niższa niż marża dumpingu Komisja Europejska mogłaby korzystać z możliwości zniesienia zasady niższego cła (*ang. lesser duty rule, LDR*) oraz
 - w przypadkach, w których to wysokość marży dumpingu jest niższa od marży szkody oraz istnieją ku temu przesłanki, Komisja Europejska mogłaby korzystać z dostosowań kosztowych na potrzeby kalkulacji wartości normalnej (*ang. particular market situation, PMS*).
2. grupowanie szerszego zakresu wyrobów i krajów eksportujących w ramach jednego postępowania, ograniczając koszty po stronie przemysłu składającego wniosek do Komisji, ale także pozwalającego bardziej efektywnie wykorzystać zasoby kadrowe po stronie Komisji Europejskiej.
3. wprowadzenie systemu kontroli i śledzenia t.j. ustalania kraju pochodzenia, w którym stal została pierwotnie wytopiona i odlana (*ang. melt and pour*) celem uniknięcia obchodzenia nałożonych środków poprzez praktyki nieznacznego przetwarzania stali w innych krajach trzecich.

CEL 2: Wypracowanie systemu taryfikacji zastępującego unijne środki ochronne na wyroby stalowe z końcem czerwca 2026 r.

W odpowiedzi na długoterminowy oraz strukturalny globalny kryzys nadmiernych zdolności produkcyjnych w przemyśle stali, proponuje się wypracowanie w Unii Europejskiej podejścia polegającego na zastosowaniu kompleksowej taryfikacji importu wyrobów stalowych do Unii Europejskiej obejmującej wszystkie wyroby stalowe i wszystkie kraje trzecie.

SUGEROWANE DZIAŁANIA:

1. **Wprowadzenie w Unii Europejskiej kompleksowego systemu taryfikacji obejmującego wszystkie wyroby stalowe i wszystkie kraje eksportujące do Unii Europejskiej, który zastąpi będące obecnie w mocy unijne środki ochronne na wyroby stalowe po ich wygaśnięciu z końcem czerwca 2026 r.**

CEL 3: Wypracowanie rozwiązań zmierzających do eliminacji ceł nałożonych przez USA na import stali z Unii Europejskiej

USA to jeden z kluczowych rynków eksportowych dla Unii Europejskiej, na który unijni producenci skierowali w 2024 r. ponad 3,8 mln ton stali. Zajmując drugą pozycję pod względem wolumenu eksportu z Unii Europejskiej, Stany Zjednoczone reprezentowały w 2023 r. niemal 16% całkowitego unijnego eksportu gotowych wyrobów stalowych do krajów trzecich.

W otoczeniu długoterminowego malejącego eksportu wyrobów stalowych z Unii Europejskiej, utrzymanie kierunku eksportu na drugi największy rynek zbytu dla unijnych producentów staje się niezwykle istotne.

Zgodnie z ustaleniami w ramach szczytu EU-USA, który odbył się 20 października 2023 r., porozumienie wprowadzające kontyngenty taryfowe dla unijnego eksportu kierowanego do USA miało funkcjonować do końca 2025 r. W ramach tego porozumienia, Unia Europejska zawiesiła cła odwetowe, które zostały nałożone w odpowiedzi na amerykańskie cła z tzw. Sekcji 232 do marca 2025 r.

Jednakże, w dniu 10 lutego 2025 r., Prezydent USA Donald Trump podpisał Proklamację nr 10896 na nowo uszczelniającą stosowanie 25% cła w ramach tzw. Sekcji 232 na import wyrobów stalowych. Niniejsza decyzja oznacza zakończenie dotychczasowych umów w zakresie importu wyrobów stalowych z krajami takimi jak Kanada, Meksyk, Australia, Japonia, Korea Południowa oraz krajami Unii Europejskiej. Od 12 marca 2025 r. cały import stali z tych krajów ponownie podlega cłom wynoszącym 25%. Stanowi to bezpośrednie zagrożenie dla interesów eksportowych unijnych producentów, którzy w 2024 r. wyeksportowali do USA ok. 3,8 mln ton stali. Unia Europejska, zaraz po Kanadzie i Brazylii jest trzecim głównym dostawcą stali do USA.

SUGEROWANE DZIAŁANIA:

1. **porozumienie ze Stanami Zjednoczonymi w zakresie handlu wyrobami stalowymi, również w ramach negocjacji porozumienia GASSA (ang. Global Arrangement on Sustainable Steel and Aluminium; GASSA). Niniejsze porozumienie mogłoby zakładać zmniejszenie barier handlowych i promowanie współpracy w sektorze stalowym pomiędzy Stanami Zjednoczonymi oraz Unią Europejską w celu wzmocnienia konkurencyjności obu regionów. Jednocześnie, byłoby również podstawą do budowania szerszych sojuszy międzynarodowych opartych na wspólnym zobowiązaniu do dekarbonizacji i koordynacji działań rynkowych na rzecz bezpieczeństwa gospodarczego i geopolitycznego.**

CEL 4: Zabezpieczenie efektywności i szczelności mechanizmu CBAM

CBAM (ang. Carbon Border Adjustment Mechanism) określany również jako graniczny podatek węglowy to mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂, którego zadaniem jest umożliwienie osiągnięcia celów neutralności klimatycznej Unii Europejskiej.

Mechanizm, poprzez wprowadzenie opłat za emisję CO₂ dla produktów wysokoemisyjnych importowanych do UE, ma zapobiegać sytuacji, w której producenci z UE byłiby narażeni na nieuczciwą konkurencję ze strony producentów z krajów trzecich, którzy nie ponoszą tak wysokich kosztów związanych z ograniczaniem emisji gazów cieplarnianych. CBAM ma również zapobiec przenoszeniu produkcji wysokoemisyjnej poza UE lub zwiększonemu importowi takich produktów do UE, co prowadziłoby do wzrostu globalnych emisji gazów cieplarnianych czyli do tzw. ucieczki emisji.

Wzmocnienie i uszczelnienie mechanizmu CBAM jest nieodzowne dla tworzenia warunków uczciwej konkurencji dla polskich i europejskich branż wysokoemisyjnych.

Należy dołożyć wszelkich starań, aby mechanizm CBAM faktycznie chronił polski przemysł przed tanim, nieuczciwym importem z krajów trzecich, mając również na względzie, że mechanizm CBAM jako instrument polityki klimatycznej nie zastąpi odpowiednio stosowanych narzędzi polityki handlowej.

SUGEROWANE DZIAŁANIA:

1. **Wprowadzenie rozwiązań pozwalających uniknąć zjawiska przerzucania zasobów (ang. resource shuffling)**

W przemyśle produkcji stali intensywność emisji CO₂ jest uzależniona od wielu czynników, takich jak metoda produkcji, rodzaj używanych surowców czy technologia. Istnieje zatem wysokie ryzyko wystąpienia tzw. praktyk przerzucania zasobów (ang. resource shuffling), polegających, przykładowo w ramach grup kapitałowych, na celowym przekierowaniu dostaw stali wyprodukowanej w bardziej niskoemisyjnej technologii (np. EAF) do Unii Europejskiej, przy jednoczesnym przekierowywaniu stali wielkopiecowej (np. BOF) produkowanej w bardziej emisyjnym procesie do innych regionów świata. Aby temu zapobiec, proponuje się, aby Komisja Europejska, przy poparciu Polski, rozważyła poniższe działania:

- doprecyzowanie, że przerzucanie zasobów jest praktyką mającą na celu obejście przepisów zgodnie z art. 27 rozporządzenia 2023/956 (CBAM), ponieważ oznacza zmianę struktury handlu, która ma na celu uniknięcie, w całości lub w części, zobowiązań wynikających z CBAM.
- wprowadzenie w okresie tymczasowym (np. do 2030 r.) zwiększonej opłaty CBAM dla wyrobów stalowych, w oparciu o wyższe krajowe wartości domyślne, a w przypadku wykrycia praktyki przerzucania zasobów o najwyższą intensywność emisji dla danego wyrobu (ang. highest polluters),
- nałożenie obowiązków sprawozdawczych na zagraniczne grupy kapitałowe w celu kalkulacji i wykorzystania średniej emisyjności dla całej grupy kapitałowej jako punktu odniesienia dla CBAM oraz w celu uniknięcia selektywnego eksportu,
- modyfikacja wymogu CBAM w zakresie informacji o zawartości materiałów wtórnych z poziomu produktu na poziom instalacji, aby w ten sposób zapewnić, że zadeklarowana zawartość złomu będzie średnią dla wszystkich produktów wytwarzanych w danym zakładzie produkcyjnym, a nie przekierowana jedynie do produktów przeznaczonych na eksport do Unii Europejskiej.

2. **Wprowadzenie rozwiązania dla eksportu wyrobów z Unii Europejskiej wchodzących w zakres produktowy mechanizmu CBAM**

Istotne jest wprowadzenie strukturalnego rozwiązania mającego na celu zabezpieczenie konkurencyjności unijnego eksportu. Jest to niezbędne dla utrzymania w Unii Europejskiej przemysłu produkcji stali, który będzie pozostawał pod presją malejącego przydziału darmowej alokacji w ramach EU ETS oraz wysiłków na rzecz dekarbonizacji. W przeciwnym razie istnieje ryzyko, że unijny przemysł zostanie zastąpiony przez producentów z krajów trzecich, którzy nie są związani równie ambitnymi celami redukcji emisji.

Konkretnym rozwiązaniem może być utrzymanie darmowej alokacji dla eksportu na podstawie art. 10a Dyrektywy EU ETS oraz art. 31 rozporządzenia CBAM.

3. **Rozszerzenie zakresu produktowego mechanizmu na wyroby stalowe z dalszego etapu łańcucha wartości (ang. downstream)**

W obecnym kształcie CBAM obejmuje głównie podstawowe materiały i surowce z początkowego etapu łańcucha wartości. W związku z tym mechanizm nie adresuje zjawiska ucieczki emisji w całym łańcuchu tworzenia wartości. To podważa konkurencyjność wielu branż korzystających z wyrobów stalowych.

W związku z tym, proponuje się, aby zakres produktowy mechanizmu CBAM określony w Załączniku

I rozporządzenia CBAM został rozszerzony na produkty wykorzystywane na dalszym etapie łańcucha tworzenia wartości (np. mobilność, maszyny, budownictwo, energetyka), które charakteryzują się szczególnie dużym udziałem zawartości stali (ang. steel-intensive).

Dla bardziej złożonych wyrobów zasadnym byłoby także zastosowanie uproszczonej wersji kalkulacji emisji, co zapewni skuteczne działanie mechanizmu, utrudni próby obchodzenia oraz zminimalizuje ryzyko ucieczki emisji.

4. **Ustalenie krajowych wartości domyślnych na poziomie rzeczywistych emisji największych emitentów dla danego wyrobu oraz zastosowanie odpowiedniego narzutu na tym poziomie (ang. mark-up) w okresie właściwym**

Wartości domyślne mają kluczowe znaczenie dla skuteczności CBAM w zapobieganiu tzw. zjawiska ucieczki emisji oraz w osiąganiu celu mechanizmu jakim jest dekarbonizacja produkcji na świecie. Charakterystyka przemysłu stalowego, w którym emisyjność tony stali może wahać się od 0,2t do 10t dwutlenku węgla na tonę wyrobu, wymaga, aby wartości domyślne były ustalone na odpowiednio wysokim poziomie, zachęcając producentów z krajów trzecich do raportowania rzeczywistych emisji i dekarbonizacji.

Obecnie zasady oraz opublikowane w grudniu 2023 r. wartości domyślne mogą stanowić zachętę do unikania raportowania rzeczywistych emisji przez operatorów, których emisje przewyższają średnie światowe na których oparte są obecne wartości domyślne.

Żeby zapewnić skuteczność mechanizmu CBAM w zakresie wartości domyślnych należy:

Ustalić wartości domyślne na poziomie rzeczywistych emisji największych emitentów dla danego wyrobu (ang. highest polluters) oraz zastosować odpowiednio wysoki narzut (ang. mark up) w okresie właściwym.

Dostosować wartości domyślne dla stali nierdzewnej i stali wysokostopowej, najpóźniej w trakcie okresu przejściowego.

5. **Brak rozszerzenia CBAM na emisje pośrednie, jeśli negatywnie wpłynie to na zdolności dekarbonizacyjne w Unii Europejskiej**

Z uwagi na specyfikę unijnego rynku energii (powiązanie kosztów z emisjami marginalnego producenta energii elektrycznej) konieczne jest utrzymanie rekompensat kosztów pośrednich dla przemysłu produkcji wyrobów stalowych, w związku z czym należy utrzymać wyłączenie emisji pośrednich z opłaty wynikającej z CBAM w okresie właściwym.

Emisje pośrednie mogą być natomiast uwzględnione dla żelazostopów, ze względu na wysokoemisyjne metody ich produkcji stosowane przez producentów z krajów trzecich (kilkukrotnie wyższe emisje pośrednie niż produkcja w Unii Europejskiej).

6. **Powiązanie wskaźnika „CBAM factor” dla wyrobów długich wyprodukowanych w krajach trzecich metodą DRI-EAF z benchmarkiem EAF, niezależnie od metody produkcji w kraju pochodzenia**

Zgodnie z nowymi zasadami w EU ETS na lata 2026-2030, wyroby stalowe wytwarzane metodą DRI-EAF w Europie otrzymują przydział bezpłatnych uprawnień do emisji przy użyciu zaktualizowanego dla tej metody benchmarku dla stali (ang. hot metal).

Ma to na celu stworzenie zachęt do inwestycji w stal DRI-EAF w Europie.

Jeżeli taka sama metodyka zostałaby zastosowana do określenia korekty uwzględniającej przydział darmowej alokacji w CBAM dla wszystkich produktów stalowych, import stali DRI-EAF podlegałby zerowej opłacie wynikającej z CBAM przez kilka lat (tj. do czasu, gdy korekta przydziału bezpłatnych uprawnień stanie się niższa niż poziomy emisji).

Na rynku unijnym wyroby długie wytwarzane są głównie przy użyciu metody produkcji EAF, z wykorzystaniem złomu. Dla tych wyrobów, przydział darmowej alokacji obliczany jest w oparciu o inny benchmark określony dla produkcji EAF.

Gdyby produkty DRI-EAF importowane do UE korzystały z benchmarku „hot metal”, to w rezultacie nie podlegałyby żadnej opłacie z tytułu CBAM w UE. Działoby się tak pomimo wyższych emisji tych wyrobów w porównaniu do wyrobów długich produkowanych w Unii Europejskiej metodą EAF, gdzie stosowany jest benchmark dla EAF.

Z tego powodu, zasadnym byłoby poparcie przez Polskę stosowania benchmarku dla EAF w odniesieniu do długich produktów stalowych importowanych do UE.

7. **Kalkulacja emisji na podstawie emisji kraju, w którym stal została pierwotnie wytopiona i odlana (ang. „melt and pour”)**

Zdecydowana większość emisji wyrobów stalowych (około 90%) jest związana z procesem produkcji stali płynnej, czyli procesu, gdy stal jest wytapiana i odlewana.

W rezultacie, procesy produkcyjne na dalszym etapie przetworzenia, czyli takie które stanowią niewielką część całkowitych emisji (np. walcowanie na zimno stali, która pierwotnie była walcowana na gorąco), mogą powodować zmianę kraju pochodzenia produktu.

Jeżeli wartości domyślne miałyby być różne w zależności od kraju, jak określono w podstawowym rozporządzeniu CBAM, brak kalkulacji emisji na podstawie kraju, w którym stal została pierwotnie wytopiona i odlana (ang. „melt and pour”) doprowadziłby do sytuacji, w której deklarowane emisje oparte na zgodnym z prawem zastosowaniu wartości domyślnych znacząco różniłyby się od rzeczywistości.

W celu uniknięcia powyższej sytuacji, zasadnym byłoby wprowadzenie w CBAM stosowania zasady „melt and pour” tj. stosowania do kalkulacji emisji wartości domyślnych emisji dla kraju, w którym stal została pierwotnie wytopiona i odlana.

8. **Uwzględnienie zastosowania mechanizmu CBAM również dla wyrobów objętych procedurą uszlachetniania czynnego**

Obecne przepisy wyłączają z zakresu mechanizmu CBAM produkty przetwarzane w ramach procedury uszlachetniania czynnego. Podważa to środowiskową integralność mechanizmu, tworząc zniekształcające rynek zachęty do korzystania z importowanych półproduktów do unijnej produkcji na eksport.

Takie wyłączenie z opłat za emisję w ramach mechanizmu CBAM nie ma uzasadnionej podstawy dla działań proekologicznych oraz prowadziłoby do fragmentacji łańcuchów wartości w Unii Europejskiej.

Z tego względu konieczne jest zastosowanie mechanizmu CBAM również na wyroby objęte procedurą uszlachetniania czynnego.

9. **Wyłączenie obowiązku raportowania dla instalacji z Unii Europejskiej eksportujących prekursory, które są następnie przetwarzane w krajach trzecich i ponownie importowane do UE jako wyroby CBAM**

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, instalacje unijne objęte systemem EU ETS eksportujące towary poza Unię Europejską, które są następnie przetwarzane i ponownie importowane do Unii Europejskiej jako towary objęte mechanizmem CBAM, są zobowiązane do raportowania danych dotyczących emisji dostawcom z krajów trzecich w celu zapewnienia zgodności z CBAM.

Z powodu braku pełnej zgodności zakresu objętych produktów, okresu referencyjnego i schematów pomiędzy systemem EU ETS a CBAM, część europejskich instalacji może być obciążona obowiązkiem podwójnego raportowania.

W związku z powyższym, zasadne jest wyłączenie obowiązku raportowania dla instalacji z Unii Europejskich eksportujących prekursory, które są następnie przetwarzane w krajach trzecich i ponownie importowane do UE jako wyroby CBAM.

CEL 5: Stworzenie definicji „zrównoważonej stali” opartej o zrównoważoną produkcję

Polska posiada jeden z największych udziałów paliw kopalnych w krajowym miksie energetycznym na tle pozostałych krajów Unii Europejskiej (78%). Średni unijny udział paliw kopalnych w krajowym miksie energetycznym to 40%. Jedynymi krajami, które posiadają wyższy udział paliw kopalnych w krajowym miksie energetycznym są Cypr i Malta.

Z uwagi na fakt, iż Cypr oraz Malta w praktyce nie posiadają rozbudowanych przemysłów produkcji stali – to Polska staje się krajem najbardziej narażonym na potencjalne uwzględnienie krajowych miksów energetycznych w definicji stali uwzględniającej udział OZE w energii elektrycznej użytej do produkcji.

Należy zatem podejmować działania mające na celu wypracowanie zamiast pojęcia „zielonej stali”, opartej o poziom udziału OZE w energii elektrycznej użytej do jej produkcji, definicji „zrównoważonej stali” opartej o zrównoważoną produkcję uwzględniającą kwestie środowiskowe, społeczne oraz ładu korporacyjnego (ang. ESG – Environment, Social and Governance), czyli wpisującą się w ideę zrównoważonego rozwoju.

18 lipca 2024 r. weszło w życie Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1781 (ESPR) w sprawie ustanowienia ram ustalania wymogów ekoprojektu w odniesieniu do zrównoważonych produktów oraz zmiany dyrektywy (UE) 2020/1828 i rozporządzenia (UE) 2023/1542 i uchylenia dyrektywy 2009/125/WE, zawierające przepisy ramowe do wydawania przez Komisję Europejską aktów delegowanych określających wymagania efektywnościowe i informacyjne dla grup produktów, m.in. dla żelaza i stali. Poszczególne grupy produktów będą obejmowane wymaganiami stopniowo, niemniej żelazo i stal są wymieniane wśród grup produktów, które mają być objęte wymaganiami ekoprojektu w pierwszej kolejności.

SUGEROWANE DZIAŁANIA:

1. Wypracowanie definicji „zrównoważonej stali” opartej o zrównoważoną produkcję uwzględniającą kwestie środowiskowe, społeczne oraz ładu korporacyjnego (ang. ESG – Environment, Social and Governance), która zastąpi pojawiające się w przestrzeni publicznej pojęcie „zielonej stali” opierające się o poziom udziału OZE w energii elektrycznej użytej do jej produkcji.
2. Udział przedstawiciela branży stalowej w pracach Forum Ekoprojektu, które będzie pracowało nad stanowiskiem branży przy formułowaniu wymagań ekoprojektu dla żelaza i stali.

OBSZAR: ENERGIA

CEL 1: Wprowadzenie maksymalnej ceny pomostowej dla przemysłu energochłonnego (poniżej 60 EUR/MWh) w postaci jednostronnych kontraktów różnicowych

Opublikowany przez Komisję Europejską 19 marca 2025 r. „*Europejski plan działania w zakresie stali i metali*” wzywa w perspektywie krótkoterminowej do szybkiego wdrożenia i wykorzystania wszystkich mechanizmów elastyczności przewidzianych w europejskim prawodawstwie energetycznym i zasadach pomocy państwa w celu obniżenia kosztów dla sektorów energochłonnych.

W obliczu niezwykle wysokich cen energii, konieczne jest zaprojektowanie mechanizmu pozwalającego zwiększyć konkurencyjność europejskiego przemysłu na tle globalnych konkurentów, korzystających ze znacznie niższych kosztów energii, mniej restrykcyjnej polityce klimatycznej oraz niejednokrotnie z rządowego systemowego wsparcia.

Taki mechanizm stanowiłby gwarancję stabilności cen w średnim okresie, co wpłynęłoby pozytywnie na możliwość podejmowania decyzji inwestycyjnych związanych z dekarbonizacją.

SUGEROWANE DZIAŁANIA:

1. Rozwiązanie przejściowe w postaci systemu bezpośrednich dopłat dla odbiorców w sytuacji, gdy średnia cena energii na giełdzie w danym roku przekracza określony poziom np. 60 EUR/MWh (np. w formie jednostronnego kontraktu różnicowego).

Wypłata środków następowałaby na zasadzie rekompensat wypłacanych z dołu po każdym kwartale/na koniec roku. Odbiorca nie ponosi żadnych kosztów, gdy cena rynkowa będzie niższa niż określony poziom (nie jest to forma dwustronnego kontraktu różnicowego).

Mechanizm ten nie wpływa na rynkową cenę energii, nie zaburza w żaden sposób rynku energii ani nie zmniejsza zachęt do efektywności energetycznej. Dopłata byłaby należna w przypadku, gdy średnia cena energii na giełdzie w danym roku przekracza określony poziom np. 60 EUR/MWh i stanowiła różnicę pomiędzy średnią ceną na giełdzie w danym roku a tym określonym poziomem. Mechanizm dopłat i ich wysokość jest niezależna od faktycznych kosztów zakupu energii danego podmiotu. Kluczowa jest relacja rynkowego benchmarku opartego o cenę energii na giełdzie, a określoną stawką.

CEL 2: Dostosowanie unijnych wytycznych dotyczących pomocy publicznej do możliwości stosowania ulg w opłatach sieciowych dla odbiorców przemysłowych

W opublikowanym przez Komisję Europejską 26 lutego 2025 r. komunikacie pn. „*Plan działania na rzecz przystępnej cenowo energii*” wskazuje się, że Komisja Europejska zamierza przedstawić projekt metodyki ustalania taryf w odniesieniu do opłat sieciowych w celu zachęcenia do korzystania z elastyczności i inwestycji w elektryfikację, przy jednoczesnym utrzymaniu zachęt do inwestowania w sieć i zapewnieniu równych warunków działania.

Istotne jest, aby celem takich rekomendacji było obniżenie kosztów taryfowych dla przemysłu, przy uwzględnieniu charakteru prowadzonej działalności odbiorców energochłonnych. Wytyczne powinny wprowadzać jednolite i transparentne zasady ograniczające koszty opłat sieciowych i regulacyjnych dla najbardziej narażonych odbiorców takich jak przemysł energochłonny.

SUGEROWANE DZIAŁANIA:

1. **Monitorowanie** zapowiedzianego w „*Planie działania na rzecz przystępnej cenowo energii*” procesu ustalania taryf w odniesieniu do opłat sieciowych tak, aby ich celem było obniżenie kosztów taryfowych dla przemysłu, przy uwzględnieniu charakteru prowadzonej działalności odbiorców energochłonnych
2. **Wnioskowanie** do Komisji Europejskiej o przegląd i aktualizację istniejących regulacji (np. Wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią, wytycznych Clean Industrial Deal) tak, aby umożliwić stosowanie ulg w opłatach sieciowych dla energochłonnych sektorów gospodarki.
Ulg w opłatach sieciowych powinny przysługiwać odbiorcom, których koszty energii mają istotny wpływ na wyniki finansowe, a którzy konkurują z producentami działającymi w regionach o niższych obciążeniach regulacyjno-kosztowych. Mechanizm ulg mógłby polegać na przyznawanych w zależności od sytuacji na rynkach rabatów na opłaty sieciowe, które stanowiłyby częściowe zwolnienie z kosztów dystrybucji i przesyłu energii elektrycznej w stosunku do wartości taryfy bazowej. Odbiorcy objęci wsparciem byłiby weryfikowani pod kątem spełniania kryteriów kwalifikacyjnych, a wysokość przyznanych ulg podlegałaby okresowej weryfikacji, tak, aby uniknąć nadmiernego wsparcia i nie zaburzyć konkurencji w UE.

OBSZAR: DEKARBONIZACJA

CEL 1: Przeznaczenie bezpośrednio części dochodów z systemu EU ETS na dekarbonizację sektorów energochłonnych

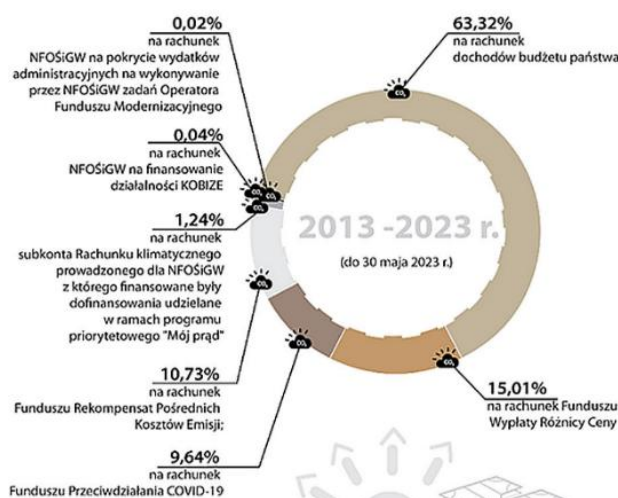
Celem ustanowionego w 2005 r. systemu EU-ETS jest stopniowe obniżanie emisji gazów cieplarnianych w sektorach najbardziej emisyjnych, takich jak energetyka czy przemysł ciężki. Głównym celem EU-ETS jest wspieranie zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w sposób efektywny pod względem kosztów oraz skuteczny gospodarczo. EU-ETS zachęca do wdrażania nowoczesnych technologii i optymalizacji procesów produkcyjnych, co sprzyja innowacjom i poprawie efektywności energetycznej.

Domyślnym sposobem dystrybucji uprawnień emisyjnych od 2013 r. są aukcje, na których przedsiębiorstwa zakupują prawo do emisji danej liczby ton ekwiwalentu CO₂ do atmosfery. Liczba uprawnień darmowych oraz przeznaczonych do sprzedaży aukcyjnej jest stopniowo zmniejszana, by zachęcić do zmniejszania emisji.

Środki z handlu emisjami zgodnie z dyrektywą ETS (Emissions Trading System) są przeznaczone na różne cele, w tym inwestycje w technologie niskoemisyjne, modernizację infrastruktury energetycznej, wsparcie badań i innowacji oraz adaptację do zmian klimatycznych.

W Polsce w latach 2013-2023 (do 30 maja) dochody ze sprzedaży uprawnień wyniosły blisko 94 mld zł, z czego jedynie niecałe 1,3% przekazano bezpośrednio na cele związane z redukcją emisji gazów cieplarnianych lub zarządzaniem tymi emisjami.

Dystrybucja dochodów ze sprzedaży EU ETS

Źródło: Najwyższa Izba Kontroli, Informacja o wynikach kontroli KSI.430.4.2023 Nr ewid. 84/2023/P/22/042/KSI: Gospodarowanie środkami uzyskanymi ze sprzedaży uprawnień do emisji w drodze aukcji w ramach unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych

Rozwiązaniem, które zapewniłoby prawidłową realizację dyrektywy ETS mogłoby być ukierunkowanie części dochodów z EU ETS a także z nowo projektowanego Funduszu Europejskiej Konkurencyjności (*ang. European Competitiveness Fund - ECF*) na wsparcie dekarbonizacji i innowacyjnych technologii w sektorze hutniczym. W ten sposób zmniejszone zostanie ryzyko inwestycyjne, obniży się bariera wejścia dla nowych technologii oraz zapewniona zostanie pomoc w rozwoju łańcuchów dostaw.

Długoterminowe i przewidywalne wsparcie finansowe pozwoli na zaplanowanie procesów modernizacyjnych, utrzymanie miejsc pracy oraz rozwój gospodarczy w regionach opartych na przemyśle energochłonnym. Przekierowanie odpowiedniej części środków z EU ETS oraz z ECF na działania stricte przemysłowe umożliwi europejskim przedsiębiorstwom szybsze wprowadzanie usprawnień technologii do procesów produkcyjnych.

Realizacja postulowanego działania do 2030 roku powinna uwzględniać rosnące koszty inwestycyjne (CAPEX) oraz operacyjne (OPEX). Dzięki skierowaniu odpowiednich nakładów finansowych na kluczowe technologie przemysłowe, przemysł ma szansę utrzymać i rozwijać konkurencyjność w skali światowej.

SUGEROWANE DZIAŁANIA:

1. **Zmiana Dyrektywy ETS w taki sposób, aby jasno wskazać konieczność przeznaczenia środków na dekarbonizację przemysłową (m.in. poprzez wdrażanie technologii zielonego wodoru, wychwytywania i składowania CO₂ – CCUS, elektryfikacji procesów produkcyjnych, działań efektywnościowych lub na cele ochrony środowiska). Część dochodów z aukcji mogłaby zostać obowiązkowo skierowana na projekty w sektorach przemysłowych, wspierając tym samym innowacje i rozwój technologii.**
2. **Dopilnowanie, aby nowo projektowany, zintegrowany z budżetem UE na okres 2028-2034 Europejski Fundusz Konkurencyjności zapewniał odpowiedni zakres wsparcia finansowego i regulacyjnego dla przemysłu oraz uwzględniał specyfikę krajów członkowskich, w tym Polski. Właściwa kalibracja środków i instrumentów wsparcia pozwoli zwiększyć gotowość do inwestycji w nowoczesne technologie. Unijne programy pomocowe powinny być dostosowane do specyficznych potrzeb i wyzwań konkretnych sektorów. Wsparcie powinno obejmować zarówno inwestycje w nowe technologie, jak i modernizację istniejących zakładów. Wiele wyłączeń jak np. niemożliwość zwiększenia zdolności produkcyjnych, wykluczy partycypację przedsiębiorstw przemysłowych.**

OBSZAR: GOSPODARKA OBIEGU ZAMKNIĘTEGO

CEL: Ograniczenie eksportu złomu stalowego z Unii Europejskiej

Dekarbonizacja, cyrkularność i cele związane z bezpieczeństwem energetycznym wymagają zatrzymania złomu w UE.

Unia Europejska jest największym eksporterem złomu na świecie, z której w 2023 r. wypłynęło 19 mln ton tego surowca. Jednocześnie, jest jedynym obszarem z jasno określonymi celami dekarbonizacji własnego przemysłu stalowego do 2030 i 2050 r.

Złom stalowy jest surowcem wtórnym, którego globalny rynek często podlega wpływom głównych importerów, takich jak Turcja, Indie czy Chiny. Kraje te nie mają standardów społecznych, pracy, energii i ochrony środowiska porównywalnych do tych funkcjonujących w Unii Europejskiej.

W dodatku, 45 państw, czyli ponad 50% krajów produkujących stal, takich jak np. Indie i Chiny, wprowadziło ograniczenia w eksporcie złomu stalowego, aby zatrzymać ten strategiczny surowiec na potrzeby krajowego przemysłu.

Wysoki poziom unijnego eksportu jest jeszcze większym problemem, gdy wyeksportowany złom stalowy powraca do Unii Europejskiej w postaci wyrobów stalowych przetworzonych w krajach trzecich. Dodatkowa wartość dodana zostaje uzyskana poza unijnymi granicami, a sam proces produkcyjny prowadzi do wygenerowania większej ilości emisji CO₂.

Recykling 19 milionów ton złomu stalowego eksportowanego z Unii Europejskiej może zapobiec emisji 32,5 mln ton ekwiwalentu CO₂ oraz zużyciu 26,5 mln ton rudy żelaza, 14 mln ton węgla i 2,3 mln ton wapienia. Może to zaoszczędzić 87 TWh energii pierwotnej, co odpowiada 35 do 40 TWh dostarczonej energii elektrycznej, czyli około 1,5% całkowitego zużycia energii elektrycznej w Unii Europejskiej, co przewyższa całkowite zużycie energii elektrycznej w takich krajach jak Dania czy Słowacja.

SUGEROWANE DZIAŁANIA:

1. **Modernizacja rozporządzenia UE 2015/479 ws. wspólnych reguł wywozu w celu umożliwienia wprowadzenia ograniczeń w eksporcie złomu stalowego poza Unię Europejską. Ograniczenia powinny być oparte o zrównoważone cele Unii Europejskiej, tj. obieg zamknięty, efektywność energetyczna i cele dekarbonizacyjne i mieć formę cła eksportowego lub systemu kontyngentów taryfowych.**
2. **Wprowadzenie monitoringu eksportu złomu umożliwiającego stosowanie tymczasowych i właściwych środków ochronnych. Monitoring eksportu złomu stalowego stanowiłby narzędzie do identyfikacji potencjalnych problemów na rynku, takich jak niedobory złomu pod względem jakości czy niedobory w określonych regionach Unii Europejskiej.**
3. **Umieszczenie złomu na liście surowców wtórnych strategicznych.**